

Teaterkostym – illusionernas abecedarium

För årskurs 7–9 och gymnasiet

Inför besöket

Om utställningen

I Scenkonstmuseets nya kostymutställning bjuds elever och lärare in bakom kulisserna till den värld där karaktärer växer fram, tidsepoker väcks till liv och fantasivärldar tar form – genom kostym.

Utställningen är uppbyggd som ett abecedarium. Från A till Ö kan man följa hela processen, från de första trevande idéerna och det mästerliga hantverket, till det färdiga resultatet på scen. Här möter eleverna både historiska och nyskapande kostymer, skisser, materialprover, filmer och intervjuer med yrkespersoner som arbetar fram kostymer: skräddare, tillskärare, kostymdesigners med flera.

För läraren

Besöket ger en helhetsbild av den kreativa processen bakom en föreställning, med särskilt fokus på kostymens betydelse i berättandet. Det passar utmärkt för arbete med:

- Ämnen som bild, slöjd, historia och scenkonst
- Diskussioner om identitet, uttryck och kreativitet

Under besöket

Utställningen är uppbyggd i två delar och följer alfabetet – från A till Ö. Bokstäverna fungerar som en väg genom processen. Genom att följa alfabetets ordning – först på våning 1, sedan vidare till våning 3 – blir det tydligt hur kostymen går från idé och hantverk till sitt fulla uttryck i den färdiga föreställningen.

A–O: Innan föreställningen

Börja på våning 1. Här får eleverna följa arbetet från de allra första idéerna: hur kostymdesignern inspireras av berättelsen, gör sina skisser och samarbetar med ateljén. Hantverket är i fokus – tyger väljs, mönster ritas och kostymer växer fram.

P-Ö: På scen – förvandlingen sker

Fortsätt sedan till våning 3. Här visas hur kostymerna används på scen. Eleverna möter ett stort antal kostymer från olika epoker och teatrar, som visar på bredden och variationen i uttryck.

Skriftliga uppgifter i utställningen

Utställningen tar med besökaren bakom kulisserna och visar hur kostymen påverkar berättelsen, karaktärerna och upplevelsen av scenkonst.

1. Skiss och idé – från idé till verklighet

I den första delen av utställningen ser du hur en kostym börjar ta form: från idé och skiss till val av tyg och färg.

- Välj en skiss i utställningen. Ta ett foto eller rita av. Vad tror du att kostymdesignern vill berätta med just den här kostymen?

2. Hantverket bakom kostymen

Kostymerna skapas av många människor med olika yrken och kunskap. Du får möta till exempel skräddare, hattmakare och tillskärare i filmer och montrar.

- Välj ett yrke du blir nyfiken på.
- Vad gör personen? Vad verkar vara mest utmanande med det jobbet?

3. Detalj som säger mycket

Vissa små saker i en kostym – en knapp, en reva eller ett broderi – kan säga mycket om vem karaktären är. Eller så finns detaljen där av praktiska skäl.

- Fota eller rita av en liten detalj i en kostym som du tycker är intressant.
- Varför fastnade du just för den?

4. Hur ser en hjälte ut? – din egen tolkning

Utställningen visar hur till exempel hjältar, skurkar eller sagoväsen kan skildras på olika sätt med kostym. (För inspiration: Vid bokstaven Ö finns flera exempel på hur hjältar gestaltats.)

- Föreställ dig att du får skapa en kostym till din egen version av en hjälte.
- Hur skulle hjälten se ut? Vilka färger, material och former skulle du använda? Skissa gärna.
- Vad visar din kostym om hjälten – vem hen är, var hen kommer ifrån och vad hen står för?

Kliv in i rollen som kostymdesigner

I den andra delen av utställningen, på våning 3, möter du de färdiga kostymerna på scen. Här får du själv kliva in i rollen som kostymdesigner. Uppgiften börjar på museet och avslutas i skolan.

På museet

1. Välj en kostym som fångar din uppmärksamhet. Fota den eller gör en snabb skiss.
2. Ta reda på mer. Läs skyltarna vid kostymen. Vad står där om plagget, karaktären eller föreställningen. Finns det någon film eller intervju i närheten som berättar mer?
3. Tänk att du själv har skapat kostymen. Använd gärna det du ser och vet från utställningen – men låt också fantasin och kreativiteten ta plats. Skriv en presentation där du berättar:

- Hur tänkte du när du designade plagget?
- Vilka material valde du och varför?
- Vad är speciellt eller unikt med plagget?
- Till vilken föreställning hör det?
- Vad vill du att kostymen ska uttrycka om karaktären eller berättelsen?
- Finns det någon detalj som har en särskild betydelse?

I skolan

Ta med ditt material tillbaka till klassrummet. Här kan du:

- presentera din kostym för hela klassen eller i mindre grupper,
- eller skriva klart din text och lämna till läraren.

Se exempel på nästa sida.

Exempel – gyllene drottningkostymen (Macbeth)

”Det här är min kostym till Lady Macbeth. Jag ville att hon skulle se mäktig ut men också lite skrämmande, därför gjorde jag klänningen överdrivet stor och i guld så att hon direkt dominerar scenen. Ingen kan stå bredvid henne utan att se liten ut.

När jag arbetade med den var det svårt att få kjolen att hålla formen. Först vek den sig och såg mest klumpig ut. Jag fick testa olika lösningar – först extra tyglager, sen hårdare underkjol – tills jag byggde en ställning i metall. Det tog tid och jag fick börja om flera gånger, men i slutändan blev det nästan ännu bättre än jag hade tänkt från början.

De röda handskarna symboliserar blodet som aldrig går att tvätta bort. Jag ville att publiken direkt ska tänka på mordet, och på hennes skuld som växer i pjäsen. På insidan av ärmarna sydde jag in små röda stygn, som om blodet sipprar fram trots att hon försöker gömma det”.

